

Pálení čarodějnic

Mnoho lidí se těší na poslední dubnový večer, kdy se sejdou u ohně, opečou buřty, něčím dobrým je zapijí a poté upálí látkovou postavu čarodějnic. Málokdo ale ví, jaké mají oslavy čarodějnic vlastně historické kořeny a jaké pověry a tradice se k tomuto datu původně vztahovaly. Vydejte se proto s námi za tajemnými čarodějnými silami do noci, kdy přesně o půlnoci rozkvétá v hlubokých lesích tajemné zlaté kapradí (které mimo jiné propůjčuje schopnost jasnozření) – do noci, kdy se otevírá země a vydává své poklady...

Filipojakubská noc

Takzvaná filipojakubská noc (zvaná také Valpuržina) z 30. dubna na 1. května byla obdobím, kdy měly údajně nečisté síly větší moc nad obyčejnými lidmi než obvykle. Říkalo se, že vůdce temna – ďábel – může uplatňovat svou moc na zemi prostřednictvím čarodějnic. Lidé věřili, že v povětří poletuje spousta čarodějnic, které se slétají na sabat. Proto se také této noci říká **noc čarodějnic**.

Čarodějnice a jak se jim ubránit

Za čarodějnice byly považovány **zejména staré ženy**. Ty se prý před sabatem **natíraly kouzelnými mastmi, s jejichž pomocí pak mohly létat na košťatech**. Při reji byla volena královna sabatu, která potom vládla hostině i tanci – čarodějnickému kolu. Oné tajemné noci plné kouzel a čarovné moci se slétaly čarodějnice na kopcích a křižovatkách cest, aby společně vypracovaly strategii, jak rozmnožit strasti a bolesti lidské i zvířecí. **Poté se rozlétly po okolí a páchaly zlé skutky.**

Proto bylo úkolem každé správné hospodyně, aby byla na čarodějnickou noc připravena a ochránila tak

nejen sebe a své blízké, ale také dům, dobytek i hospodářství. **Před uhranutím čarodějnicemi se tak venkované bránili například následujícími praktikami:**

- **Před vrata domu i chléva položili narýpané drny** – to proto, že čarodějnice musela předtím, než vstoupila dovnitř, všechny stébla přepočítat. To jí trvalo až do rána a to už byla její moc ta tam.
- **Stavení kropili svěcenou vodou, dveře domu označovali křížem a před vrata a na dvůr zapichovali pruty a pichlavé trní, vidle nebo košťata** – aby se čarodějnice poranila.
- **Stříleli z pušek, bušili do hrnců a pánví a práskali na návsi bičem**, aby čarodějnice nadobro zahnali a zlomili jejich čáry.
- Zároveň **dbali na to, aby z domu nikdo neodnesl nějaký předmět**, neboť by do něj mohla být infiltrována temná magická moc.
- K ochraně dobytka, na který prý měly čarodějnice nejvíce spadeno, **praktikovali vykropení chlévů svěcenou vodou, kladení tří křížků ze slámy na práh chléva nebo vysypávání prahu pískem. Do komína pak dávali udit měchuřinu** s vloženou trochou hrachu nebo tvarohu.
- Ochránit křížkem bylo třeba také pole, aby nedošla újmy úroda.

Čarodějnice však nebyly jen zlé

Těch, které znaly tajemství bylin a uměly zahánět nemoci, si lidé vážili. **Bylinkářky - vědmy se vyznaly v tajích přírody. Věděly mnoho o působení rostlin, hub, kamenů, kovů, drahokamů, ale i barev a vůní.** Proto se dodnes v předvečer Filipa a Jakuba sbírají léčivé byliny (zejména jitrocel) a věří se v jejich obzvlášť léčivé účinky.

Ani tyto hodné čarodějnice to ale neměly lehké. Většina z nich se ve středověku stala obětí honu na čarodějnice. Stovky nevinných žen byly tak odsouzeny a upáleny na hranicích.

Pálení ohňů

Velmi starou historii má také pálení ohňů na vyvýšených místech. Hlavním cílem zapálených hranic bylo uchránit úrodu a celé hospodářství před nepříznivým rokem.

V předvečer ohňových slavností obcházela mládež jedno hospodářství po druhém a sbírala dřevo. Na oheň bylo třeba shromáždit **devět druhů dřeva a nikdy nesměl chybět jalovec. Hranici s panákem, znázorňujícím čarodějnici, zapaloval vždy muž, který se poslední ve vsi oženil.** Aby se vesnici vyhnul požár, muselo kolem ní zaplát **sedm ohňů**. Od dohořívajících polen se pak zapalovaly pochodně, se kterými chodili lidé do okolních luk a polí. Po zapálení hranice začalo všeobecné veselí, zapalovala se košťata a běhalo se s nimi kolem hranice. **Věřilo se, že přeskočí-li dívka s chlapcem oheň, brzy se vezmou.** Přípravou vater byla pověřována mládež z toho důvodu, že byla sama ještě čistá a zlé síly nad ní proto neměly neblahou moc.

Slavíme úklidem, tancem a pitím

Kromě zmiňovaného pálení ohňů se dodnes dochovaly **i další zvyky a symbolické činnosti**. Některé z nich mají zcela praktický účel – jako **např. jarní úklid, kdy se vymetá nečistota z chlévů a obydlí**. Jiné patří již k vítání jara – **stavění májů na návsi i před domy nebo zdobení domů zelenými haluzkami**. V první májovou neděli potom chodí mládenci s hudbou a zastavují se u májek. Přitom se bujaře popíjí a tančí.